

SXEDIO.FT5

16.4.1951: ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΣΑΒΒΑ ΛΟΙΖΙΔΗ ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΘΝΑΡΧΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΑΦΕΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ, ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ ΚΑΙ ΤΗ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ ΓΙΑ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο Σάββας Λοϊζίδης, μέλος της Πρεσβείας της Εθναχίας που πήγε στην Αθήνα, το Λονδίνο και τη Νέα Υόρκη για επίδοση των τόμων του ενωτικού δημοψηφίσματος της 15ης Ιανουαρίου 1950, προώθηση της ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα και εξασφάλιση υποστήριξης για κατάθεση προσφυγής της Κύπρου στον ΟΗΕ διαστύπωσε τις απόψεις του ενώπιον της Πανελληνίας Επιτροπής Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα.

Η έκθεση παρουσιάστηκε ως κοινή έκθεση της Πρεσβείας, αλλά σ' αυτήν ο Σάββας Λοϊζίδης, χρησιμοποιούσε ορισμένες φορές πρώτο πρόσωπο (νομίζω κλπ) που άφηνε να εννοηθεί ότι ήταν δικές του περισσότερο οι απόψεις παρά όλων των μελών της Πρεσβείας.

Αυτό ενισχύεται και από το γεγονός ότι οι άλλοι δυο, δηλαδή ηο Πρόεδρος της Πρεσβείας Μητροπολίτης Κυπριανός και ο Ν. Κλ. Λανίτης, μέλος της Πρεσβείας) υπέβαλαν ξεχωριστή έκθεση, ενώ ο Κυπριανός δεν έμεινε στην Αθήνα για σύνταξη της έκθεσης παρά μόνο έφυγε μόλις συμπληρώθηκαν οι επαφές της Πρεσβείας με τη Κυβέρνηση του Σοφοκλή Βενιζέλου.

Αναφερόταν στη έκθεση (Μεταγλώττιση):

"Την πανελλήνια Επιτροπή Ένωσης Κύπρου ευχαριστούμε θερμά διότι μας παρέχει σήμερα την ευκαιρία να δώσουμε στον ελληνικό λαό έστω και σύντομο απολογισμό του έργου της κυπριακής Πρεσβείας με τα συπεράσματα της,

Το 1950 υπήρχε για το Ελληνικό Έθνος, το έτος της Κύπρου. Κατά τις αρχές του 1950 ο Ελληνισμός ολόκληρος βρισκόταν σε συναγερμό για τη διεξαγωγή

του Κυπριακού δημοψηφίσματος. Αμέσως ύστερα πανηγύρισε πανταχού την επιτυχία του, συνιστάσιμη στην αξίωση ολόκληρου του ελληνικού Κυπριακού Λαού προς Ένωση με την Ελλάδα. Και τέλος με την αποθεωτική υποδοχή της κυπριακής Πρεσβείας και τις ενθουσιώδεις ενωτικές εκδηλώσεις σε πάνδημες συγκεντρώσεις κατέστησε το Κυπριακό ζήτημα Πανελλήνια αξίωση. Από αυτό η παγκόσμια κοινή γνώμη συγκινήθηκε βαθύτατα και οι ενέργειες της Κυπριακής πρεσβείας στο εξωτερικό και τα Ηνωμένα Έθνη απέβησαν εκτάκτως αποδοτικοί, ώστε το ζήτημά μας προβλήθηκε διεθνώς και καταλέγεται σήμερα μεταξύ των μάλλον επειγόντων διεθνών ζητημάτων.

Ο Ελληνισμός της η Αμερικής κινητοποιήθηκε προς δημιουργία ευνοϊκής αμερικανικής κοινής Γνώμης, οι Αμερικανοί επίσημοι ενημερώθηκαν πάνω στο κυπριακό ζήτημα και ο τύπος των χωρών από τις οποίες πέρασε η Πρεσβεία, δηλαδή ο αγγλικός, αμερικανικός, γαλλικός, Ιταλικός αλλά και ο παγκόσμιος Τύπος με δημοσιογραφικές διασκέψεις διαφωτίστηκε, ανέγραψε για την αποστολή της Πρεσβείας και εν πολλοίς συνηγόρησε υπέρ του σκοπού της. Τέλος στα Ηνωμένα Έθνη όπου κατατέθηκαν οι τόμοι του Κυπριακού δημοψηφίσματος, έγινε η προπαρασκευαστική εργασία, ώστε το ζήτημα της Κύπρου να μπορεί επιτυχώς να συζητηθεί ενώπιον της προσεχούς συνόδου της γενικής συνέλευσης, αν υπάρξει η τυπική δικονομική προϋπόθεση της έγκαιρης εγγραφής του από κράτος μέλος των Ηνωμένων Εθνών, στην ημερήσια διάταξη.

Αυτά όλα δυνατόν να αποτελούν ικανοποιητική επιτυχία, αλλά γεννούν σε όλους μας και την βαριά υποχρέωση να συνεχίσουμε το έργο που άρχισε μέχρι τέλους διότι ολόκληρος ο ελληνισμός έχει σήμερα το χρέος να αξιοποιήσει το κυπριακό Δημοψήφισμα.

Γι' αυτό κατά τον περιορισμένο χρόνο που διαθέτουμε θα αναφέρουμε όχι τόσο λεπτομέρειες των ενεργειών της Πρεσβείας οσονδήποτε ενδιαφέρουσες και συγκινητικές και αν είναι, όσο κρίσεις και συμπεράσματα του έργου της Πρεσβείας για να

κατατοπίσουμε την Πανελλήνια Επιτροπή και τον Ελληνικό λαό επί της σημερινής θέσης του Κυπριακού ζητήματος και στις προσπάθειες οι οποίες στη συνέχεια πρέπει να καταβληθούν για να φθάσουμε στην ποθητή λύση.

1. Πώς προσπάθησε η Κύπρος να αξιοποιήσει το Δημοψήφισμα:

Ο Κυπριακός λαός και η Εθναρχούσα Εκκλησία του είχαν πλήρη συναίσθηση της σημασίας του δημοψηφίσματος και της ως εκ τούτου νέας κατάστασης που δημιουργήθηκε, Ακολουθήθηκε η τακτική η οποία συνίστατο στην υποβολή από την Κυπριακή Πρεσβεία των αποτελεσμάτων του δημοψηφίσματος στις δύο ενδιαφερόμενες χώρες, την Ελλάδα και τη Βρετανία και στη συνέχεια στα Ηνωμένα Έθνη με προσπάθεια ειρηνικής, βάσει του δικαίου του καταστατικού χάρτου του ΟΗΕ δικαίωσης της Κύπρου.

2. Πως δέχθηκε η Ελλάδα το αποτέλεσμα του Κυπριακού δημοψηφίσματος:

Ο ελληνικός λαός και τύπος το αποδέχθηκε κατά τρόπον που θυμίζει τις ανώτερες εθνικές εξάρσεις της φυλής μας. Ολοι ενθυμούμαστε τον συναγερμό του ελληνικού λαού απ' άκρου εις άκρο της Ελλάδας και ιδιαίτερα τις μεγαλειώδεις υποδοχές που έτυχε η Κυπριακή πρεσβεία στον Πειραιά, Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα και αλλού και το επιστέγασμα των λαϊκών εκδηλώσεις στην Ελλάδα υπέρ της Ενωσης, δηλαδή το συλλαλητήριο της 21ης Ιουλίου 1950, που οργανώθηκε από την Πανελλήνια Επιτροπή Ενωσης Κύπρου στο Παναθηναϊκό Στάδιο. Πλέον των εκατόν χιλιάδων κόσμου συγκεντρώθηκαν και εν μέσω συγκινητικών ενωτικών εκδηλώσεων άκουσαν εμπνευσμένο λόγο του Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών Σπυρίδωνα που περιείχε υπέροχες αποστροφές προς τους "ευγενείς Βρετανούς" να σεβασθούν τον χάρτη του Ατλαντικού, να τηρήσουν τις ηθικές αρχές και τις υποχρεώσεις τους και να παύσουν τραυματίζοντας θανάσιμα στη φιλοτιμία του ελληνικού λαού, αρνούμενοι σε αυτόν απaráγραπτα εθνικά δικαιώματα.

Πέρα όμως από το συναγερμό του Ελληνικού λαού

παρέμενε ως δύσκολο έργο της κυπριακής Εθνικής Πρεσβείας οι διαπραγματεύσεις με την Ελληνική Κυβέρνηση αφ' ενός για να παραλάβει αυτή επισήμως τους τόμους του Δημοψηφίσματος και να αποδεχθεί τη θέληση του Κυπριακού λαού για την ένωση που εκφράστηκε με αυτό και αφ' ετέρου να θέσει ενώπιον της αγγλικής Κυβέρνησης το Κυπριακό ζήτημα, αξιώνοντας τη λύση του και σε περίπτωση αποτυχίας να προχωρήσει προς προσφυγή στα Ηνωμένα Έθνη.

Στις προσπάθειες της αυτές η Κυπριακή Πρεσβεία απέτυχε. Ακόμη και η ανάλογος με τη σημασία του δημοψηφίσματος παραλαβή των τόμων του χαρακτηρίστηκε ως συμβόλαιο που γεννά υποχρεώσεις ή και ως κήρυξη της ένωσης και δεν αποτολμήθηκε. Η από μέρους όμως της Βουλής των Ελλήνων κατάλληλη παραλαβή των τόμων του δημοψηφίσματος και η έκκληση της προς την αγγλική Βουλή, όπως γίνεται σεβαστή η θέληση του Κυπριακού λαού, υποβοηθήσαν σοβαρά το διαφωτιστικό έργο της Πρεσβείας στα Ηνωμένα Έθνη, διότι απεικόνιζαν τον πανελλήνιο πόθο και εξουδετέρωναν κάπως την αδράνεια της ελληνικής Κυβέρνησης.

Δυστυχώς η ελληνική Κυβέρνηση δεν ήρθη ακόμη στο ύψος της σημασίας του κυπριακού δημοψηφίσματος και δεν άσκησε τα δικαιώματά της που απορρέουν από αυτό. Αφησε ανεκμετάλλευτο και υπάρχει κίνδυνος να αφήσει να χαθεί η εξαιρετική ευκαιρία ικανοποίηση της σοβαρότερης μας σήμερα εθνικής διεκδίκησης. Εάν σύντομα δεν τολμήσει και εάν οι Κύπριοι αγωνιζόμενοι μόνοι αποτύχουν να αξιοποιήσουν το δημοψήφισμα, η ευθύνη, όχι μόνο της κυβέρνησης, αλλά και ολόκληρου του πολιτικού κόσμου της Ελλάδας θα είναι τεράστια. Τα πολιτικά κόμματα της χώρας μέχρι τούδε μόνο ακαδημαϊκά και υπό τύπον έκφρασης ευχών θίγουν το κυπριακό ζήτημα, ενώ για ασήμαντα πολλές φορές ζητήματα ελέγχουν ανασχηματίζουν ή και ανατρέπουν Κυβερνήσεις.

Μπορεί όμως να παρατηρηθεί ότι η σημερινή Κυβέρνηση έκαμε κατά τον παρελθόντα μήνα προς την Κυπριακή Πρεσβεία στη θαλασσινή δήλωση πραγματικά

κατά την οποία η λύση του Κυπριακού ζητήματος, παρά τις αντίξοες σημερινές συνθήκες, δεν μπορεί και δεν επιτρέπεται να χρονίσει περισσότερο. Γεγονός είναι, επίσης ότι και οι λοιποί πολιτικοί αρχηγοί εξέφρασαν την ευχαρίστηση τους για την Κυβερνητική δήλωση και υποσχέθηκαν να βοηθήσουν την Κυβέρνηση στην πολιτική της αυτή.

Αυτά είναι βεβαίως καλές διαθέσεις, καλύτερες από εκείνες τις οποίες συνάντησε η Κυπριακή Πρεσβεία κατά την πρώτη της επίσκεψη. Υπάρχουν επίσης και μερικές άλλες ενδείξεις για διαθέσεις πιο τολμηρής αντιμετώπισης του ζητήματος που πηγάζουν από συμπεράσματα που εξαγονται από την εργασία στο εξωτερικό της Κυπριακής Πρεσβείας. Οι δκιαθέσεις όμως πρέπει να εξελιχθούν σε σκέψεις και αποφάσεις και να εκδηλώθούν σε πράξεις, για να έχουν αξία. Αυτή την εξέλιξη δυστυχώς δεν την βέπουμε ακόμη, ούτε τη διαισθανόμαστε αυτή τη στιγμή και για τούτο πιστεύουμε ότι όλο εντονότερη πίεση από μέρους του ελληνικού λαού και τύπου θα οδηγήσουν την ελληνική Κυβέρνηση στο επόμενο βήμα.

3. Πώς υποδέχθηκαν οι Άγγλοι την Κυπριακή Πρεσβεία και συμπεράσματα της παραμονής της εκεί επί ένα μήνα.

Είμαστε προπαρασκευασμένοι ν' αντικρύσουμε ψυχρότητα και αδιαφορία. Γι' αυτό μάλλον εκπλαγήκαμε διότι στον σιδηροδρομικό σταθμό μας ανέμενε μαζί με Έλληνες και συντάκτης της "Ηβινικ Στάνταρτ" η οποία ζήτησε από μας πληροφορίες σχετικά με την Πρεσβεία και την αποστολή της. Πράγματι δε η μεγάλης κυκλοφορία εφημερίδα αυτή ανέγραψε την επομένη την άφιξη και τον σκοπό της Πρεσβείας. Εγκαιρα ειδοποιήθηκαν σχετικά και οι λοιπές εφημερίδες του Λονδίνου αλλά τήρησαν σιγή σκόπιμα.

Πρώτη ενέργεια της Πρεσβείας ήταν να ζητήσει ακρόαση από τον υπουργό των Αποικιών με σύτομη φιλόφρονη επιστολή στις **7 Αυγούστου 1950**. Σε απάντηση λήφθηκε από **12.8.1950** επιστολή κατ' εντολήν του υπουργού με την οποία όπως γνωστό αυτός

ισχυρίσθη ότι κανένας σκοπός δεν θα εξυπηρετείτο με το να δεχόταν την Πρεσβεία, καθ' όσον οι αντιλήψεις της Κυβέρνησης της Αυτού Μεγαλειότητας στο ζήτημα το οποίο ήγειρε η Πρεσβεία διεβίβασε στον υπουργό Εκτενές υπόμνημα εκθέτοντας το Κυπριακό ζήτημα όπως αυτό διαμορφώθηκε με το δημοψήφισμα και την τακτική την οποία αυτή σύμφωνα προς την εντολή της ήταν υποχρεωμένη να ακολουθήσει καταγγέλλοντας ανά τον κόσμο ολόκληρη τη Μ. Βρετανία για παραβίαση υποχρεώσεων εναντι των θυσιών της Ελλάδας και της Κύπρου σε κοινούς αγώνες και για παράβαση υποσχέσεων για ελευθερία και αυτοδιάθεση των λαών. Αντίγραφο του εν λόγω υπομνήματος απεστάλη από τη Πρεσβεία προς τον Πρωθυπουργό και τα Μέλη της αγγλικής Κυβέρνησης καθώς και προς όλα τα μέλη της Βουλής των κοινοτήτων και της Βουλής των Λόρδων και τον Αγγλικό τύπο με το φυλλάδιο **THE CYPRUS PLEBISCITE AND THE GREEK PARLIAMENT.**

Προς τον πρωθυπουργό κ. Αιτλη στείλαμε και ιδιαίτερη επιστολή υπενθυμίζοντας τη δήλωση του κατά την οποία η Μ. Βρετανία δεν προτίθεται να κρατήσει στους κόλπους της κανένα λαό παρά τη θέληση του. Επιτύχαμε την από **30.8.1950** τυπική απάντηση ότι η επιστολή και το υπόμνημα παραλήφθηκαν.

Επίσης ζητήσαμε ακρόαση από τον αρχηγό της αντιπολίτευσης κ. Τσώρτσιλ αναφερόμενοι στις γνωστές δηλώσεις του περί Κύπρου και στην ιδιότητα του ως του άλλου των εμπνευστών των αρχών του Χάρτη του Ατλαντικού. Με την από **19.8.1950** απάντηση καθίσταται γνωστό στα μέλη της Πρεσβείας ότι ο κ. Τσώρτσιλ λόγω των πολλαπλών δημόσιων και κοινοβουλευτικών υποχρεώσεων του δεν ήταν δυνατό να τα δει αλλά ότι έλαβε υπό σημείωση το αντικείμενο της αποστολής τους.

Από τους λίγους Αγγλους οι οποίοι δέχθηκαν την Πρεσβεία και την άκουσαν με συμπάθεια, αναφέρουμε τον φιλελεύθερο βουλευτή και έγκριτο δικηγόρο Χόρκιν Μόρρις. Αυτός άκουσε με μεγάλη προσοχή την Πρεσβεία και αφού εξέφρασε την συγκίνηση του διότι είχε ενώπιον του Έλληνα στη

χώρα των οποίων τόσα οφείλει ο άνθρωπος πολιτισμός, συζήτησε διά μακρών το κυπριακό ζήτημα, τονίζοντας ότι το ασθενέστερο σημείο μας είναι ότι δεν ανέλαβε αυτό η ελληνική Κυβέρνηση. Πρόσθεσε δε χαρακτηριστικά ότι αν αναλάμβανε αυτό η ελληνική Κυβέρνηση, τόσο ευχερώς θα έφθανε αυτό στη λύση του, ώστε και ο ίδιος δεν θα είχε την ευτυχία να δεχθεί την επίσκεψη της κυπριακής Πρεσβείας.

Καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια να θραύσουμε τη σιωπή του αγγλικού τύπου με μια δημοσιογραφική διάσκεψη που οργανώθηκε επιμελώς. Έτσι στις **29** Αυγούστου κατορθώθηκε να συγκεντρωθούν περί τους **35** Άγγλοι και άλλοι δημοσιογράφοι και για δύο ώρες να δοθεί ευκαιρία στην Πρεσβεία να αναπτύξει επιτυχώς τη δίκαιη αξίωση του Κυπριακού λαού. Την επομένη της Δημοσιογραφικής διάσκεψης δηλαδή στις **30.8.1950** έγραφαν κατά το μάλλον ή ήττον εκτενώς για την πρεσβεία και τον σκοπό της επτά αγγλικές εφημερίδες, μια Ελβετική, μια ιταλική και μια Σουηδική.

Η μετάβαση της Κυπριακής Πρεσβείας στην Αγγλία παρ' όλον ότι ήταν εκ των προτέρων ότι δεν θα μετέβαλλε τις αγγλικές απόψεις, είχε εν τούτοις τα αγαθά της αποτελέσματα διότι ακριβώς και η προσπάθεια μας στην Αγγλία πριν από τη διεθνή προβολή του ζητήματος για φιλική διευθέτηση του ζητήματος προς το κοινό συμφέρον των δύο φίλων χωρών εκτιμήθηκε κατάλληλα και από τους κύκλους των οποίων ζητήσαμε την υποστήριξη. Αν μάλιστα οι Άγγλοι γνώριζαν πόσο ωφέλησαν την Κυπριακή Πρεσβεία στο έργο της με το να επιδείξουν το πλέον απάνθρωπο πνεύμα αποικιακής μεταχείρισης αρνούμενοι να δεχθούν την Πρεσβεία ενός λαού που έχουν επί κεφαλής ένα Ιεράρχη, ασφαλώς θα μετανοούσαν για την συμπεριφορά τους αυτή. Πάντως νομίζουμε ότι είναι μάταιη κάθε απόπειρα συζήτησης στο μέλλον με τους Άγγλους του Κυπριακού ζητήματος, με τους Άγγλους. Η Ελληνική Κυβέρνηση είναι φυσικό πριν από κάθε περαιτέρω ενέργεια της, αν αποφασίσει

κάτι τέτοιο, να έλθει σε επαφή με την αγγλική Κυβέρνηση.

Η γνώμη μας είναι ότι οι Αγγλοι δεν θα δεχθούν συζήτηση. Έχουμε δεδομένα να πιστεύουμε ότι οι Αγγλοι ήσαν προπαρασκευασμένοι να αντιμετωπίσουν και σε αυτά τα Ηνωμένα Έθνη το ζήτημα μας με κάθε πολιτικό, νομικό και δικονομικό μέσο, θα υποχωρήσουν μόνο την τελευταία στιγμή είτε με μεσολάβηση της Αμερικής είτε με την ηθική πίεση των Ηνωμένων Εθνών.

4. Το έργο της Πρεσβείας στην Αμερική υπήρξε τριπλό.

1. Επαφές με Αμερικανούς επισήμους και Αμερικανικό τύπο.

2. Ενέργειες στις αντιπροσωπείες των Ηνωμένων Εθνών.

3. Συναγερμός του ελληνισμού της Αμερικής.

Έχουν ήδη γίνει γνωστές οι σχετικές ενέργειες της Πρεσβείας με τους Αμερικανούς επισήμους. Το Στέιτ Ντιπάρτμεντ παρ' όλον ότι αναγνώρισε το δίκαιο του αγώνα μας, παρ' όλον ότι εκδήλωσε τη συμπάθεια του προς εφαρμογή της αρχής της αυτοδιάθεσης του, εν τούτοις δεν έκρινε τη στιγμή κατάλληλη όπως μεσολάβησει στη Βρετανική Κυβέρνηση. Πλέον εγκάρδιας υποδοχής έτυχε η Πρεσβεία από μέρους Γερουσιαστών, οι οποίοι ανεπιφύλακτα μας ενθάρρυναν να επιμείνουμε και να εντείνουμε τις προσπάθειες μας. Επίσης επισκεπτόμενοι ελληνικές κοινότητες μεγάλων αμερικανικών πόλεων, είχαμε ευκαιρία με τη βοήθεια σημαινόντων Ελλήνων, να έλθουμε σε επαφή με Κυβερνήτες Πολιτειών και τοπικούς βουλευτές ή άλλες αμερικανικές προσωπικότητες.

Ο Αμερικανικός τύπος τήρησε κατ' αρχάς επιφυλακτικότητα. Με την επιμονή όμως της Πρεσβείας, προσωπικής επίσκεψης και υποβολής διαφωτιστικού υλικού, έγραψαν για το ζήτημα μας οι εφημερίδες της Νέας Υόρκης Ντητρόιτ, Βοστώνης και άλλων πόλεων. Οσον αφορά τον αμερικανικόν τύπον

πρέπει να τονίσουμε τη συμπαράσταση του σοβαρωτάτου παράγοντα δημοσιότητας στην Αμερική του κ. Σπ. Σκούρα, ο οποίος διοργάνωσε δημοσιογραφική διάσκεψη για χάρη της Πρεσβείας στην Αρχιεπισκοπή.

Το δυσκολότερο και λεπτότερο μέρος της αποστολή της Πρεσβείας ήταν προς τις αντιπροσωπείες των Ηνωμένων Εθνών. Ευτυχώς η Πρεσβεία από την πρώτη εμφάνιση της στους κύκλους των Ηνωμένων Εθνών βρέθηκε μέσα σε φιλική ατμόσφαιρα και συνάντησε άπειρη συμπάθεια. Η αξιοπρέπεια με την οποία παρουσιάστηκε και άρχισε τις επαφές και την εργασία της, η επιβλητικότητα του μοναδικού στο διεθνή εκείνο χώρο, Ελληνορθόδοξου ράσου και κυρίως το αναμφισβήτητο δίκαιο ενός λαού, του οποίου η ιστορία αρχίζει από τον μύθο της ανάδυσης της Αφροδίτης και τους θρύλους των Ομηρικών χρόνων, αλλά μαζί συνέτειναν ώστε από την πρώτη ημέρα η Κυπριακή Πρεσβεία να κερδίσει τις συμπάθειες της διεθνούς εκείνης συγκέντρωσης Αντιπροσώπων εξήντα Εθνών από όλα τα σημεία της Γης.

Στους προθαλάμους και τις ευρύχωρες αίθουσες ανάπαυσης ήταν καθημερινό το φαινόμενο να κάθεται η Πρεσβεία με τη μια κατόπιν της άλλης αντιπροσωπείας των Ηνωμένων Εθνών και σε συνομιλία να αναπτύσσει το ζήτημα μας και με αρκετή διακριτικότητα να εγχειρίζει στους συνομιλιτές της φάκελλο με το διαφωτιστικό της υλικό σε αγγλική γλώσσα. Η οικειότητα αμέσως αναπτύσσετο και η συμπάθεια γρήγορα εκδηλωνόταν. Ολοι κατείχαν το ζήτημα μας και λόγω του εγγράφου που στάληκε προηγουμένως και αναγνώριζαν το δίκαιο του αιτήματος μας χωρίς πολλές συζητήσεις. Πολλές φορές τίθεντο ερωτήματα νομικού χειρισμού του ζητήματος εύκολα όμως μπορούσαμε να δώσουμε να δίνουμε ικανοποιητικές απαντήσεις κάτοχοι της νομικής θέσης του ζητήματος μας από κάθε άποψη δικαίου και δικονομίας των Ηνωμένων Εθνών. Ολη η εργασία αυτή συντελείτο προς πλήρη ιανοποίηση τόσο εμείς να συναντούμε συμπαθή κατανόηση, διάθεση υποστήριξη και έντονα αντιαποικιακό πνεύμα όσο προς ικανοποίηση των

διαφόρων αντιπροσωπειών στις οποίες δινόταν η ευκαιρία να τονίσουν τις ανώτερες αντιλήψεις για ελευθερία των χωρών τους και την απόφαση τους να συμβάλλουν στην εφαρμογή της αρχής της αυτοδιάθεσης.

Δυο αντιπροσωπείες εμφανώς στενοχωρούντο από την εκεί παρουσία της κυπριακής Πρεσβείας, αλλά για αντίθετους λόγους. Η (αντιπροσωπεία) της Μητέρας Ελλάδας, διότι μας έβλεπε αγωνιζόμενους για ιερή υπόθεση και ήταν υποχρεωμένη από την άτολμη πολιτική που χαραχθηκε από την ελληνική Κυβέρνηση, να παραμένει ουδέτερη, ευχαριστημένη όμως κατά βάθος από την επίμονη προσήλωση μας στο έργο μας. Και εκείνη της Μεγάλης Βρετανίας ενώπιον της οποίας αναπτυσσόταν η αδικία της χώρας της προς το ελληνικό έθνος σχετικά με την Κύπρο και η μη τήρηση από αυτήν των υποσχέσεων και υποχρεώσεων για ελευθερία και αυτοδιάθεση, Παντως και η αντιπροσωπεία αυτή τήρησε έναντι της κυπριακής Πρεσβείας άψογη στάση γιατί δεν ενήργησε για να παρεμβάλει κανένα εμπόδιο στην εργασία μας στους κόλπους των Ηνωμένων Εθνών. Αυτό όμως πρέπει να αποδοθή και στη διακριτικότητα και σύννεση με την οποία εργαζόταν η Πρεσβεία αποφεύγοντας πάντα κάθε εντυπωσιακό θόρυβο. Εν γνώσει του δικαίου μας και με εμπιστοσύνη προς τα Ηνωμένα Έθνη αποφύγαμε εντυπωσιακές ενέργειες, οι οποίες θα εξέθεταν το κύρος και τη σοβαρότητα της Πρεσβείας.

Αρκετές αντιπροσωπείες εκτός των επαφών τις οποίες είχαμε με αυτές στο Λαίηκ Σαξέξ, μας έδειξαν ιδιαίτερη εύνοια και μας όρισαν ειδική συνάντηση στα γραφεία τους στη Νέα Υόρκη όπως συνέβη με τις αντιπροσωπείες μερικών αραβικών και νοτιοαμερικανικών κρατών, των Φιλιππινών υπό τον στρατηγό Ρομούλο και των Ινδιών υπό τον Σερ Μπένεγκαλ Ράου.

Τέλος στα Ηνωμένα Έθνη δεν υπήρξε έργο απλό και εύκολο η παράδοση των τόμων του δημοψηφίσματος. Πάντως στις 23 Σεπτεμβρίου κατορθώθηκε να παραδοθούν επίσημα στο Βοηθό Γενικό Γραμματέα κ.

Κοέν με τη διαβεβαίωση ότι θα φυλαχθούν όπως χρησιμεύσουν ως αποδεικτικό στοιχείο όταν θα συζητείτο το ζήτημα της Κύπρου ενώπιον των Ηνωμένων Εθνών.

Όμως ο Σάββας Λοϊζίδης είχε πολλές ακόμα εισηγήσεις γύρω από την προώθηση του Κυπριακού στο δεύτερο μέρος της έκθεσης του.